Sisäministeriö
Rajavartio-osasto
Ylitarkastaja Jenny Kaarnasaari

23.10.2018

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 (K 6/2018 vp)

Sisäministeriön rajavartio-osasto (Rajavartiolaitoksen esikunta) lausuu työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle kunnioittavasti seuraavaa.

Ihmiskauppa

Rajavartiolaitos voi tutkia epäiltyä ihmiskaupparikosta, kun se liittyy Rajavartiolaitoksen tutkimaan laittoman maahantulon järjestämiseen. Vuonna 2016 Rajavartiolaitoksen tutkimia ihmiskaupparikoksia oli 3 kpl, vuonna 2015 3 kpl ja vuonna 2014 1 kpl.

Ihmiskaupan paljastaminen on keskeinen osa rajatarkastuksia ja niihin olennaisesti liittyvää rikostiedustelua ja -tutkintaa. Rajatarkastuksissa pyritään maastalähtö- ja maahantuloedellytysten selvittämisen yhteydessä ja riskianalyysiä hyödyntämällä tunnistamaan mahdollisia ihmiskaupan uhreja. Rajatarkastuksissa kiinnitetään myös erityistä huomiota alaikäisiin huolimatta siitä, matkustavatko nämä aikuisen seurassa vai yksin. Rajavartiolaitos ohjaa ihmiskaupan uhreiksi epäiltyjä henkilöitä uhrien auttamisjärjestelmään.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on kertomuksessaan todennut, että ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä tehdään päätöksiä rikostutkinnan lopputuloksen ohjaamana. Kertomuksessa on myös todettu, että tieto auttamisjärjestelmään ottamisesta menee aina esitutkintaviranomaisille.

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011, ns. vastaanottolaki) 35 §:n mukaan auttamisjärjestelmään esitetty henkilö otetaan auttamisjärjestelmään, jos olosuhteiden perusteella arvioidaan, että kyseessä voi olla ihmiskaupparikoksen uhri ja hän on auttamistoimien tarpeessa. Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan tätä säädöstä tulkitaan siten, että auttamisjärjestelmään otettaessa pitää olla riittävä selvitys siitä, että auttamisjärjestelmään ehdotettava henkilö on ollut rikoksen uhri. Näin ollen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän ja rikosprosessin välillä on yhteys, vaikkakin auttamisjärjestelmään ottamisen tai siellä pitämisen edellytyksenä ei ole se, että joku tai jotkut henkilöt on tuomittu ihmiskaupparikoksesta. Auttamisjärjestelmään ottamisen edellytyksenä on, että hänet tunnistetaan edellä mainitun lain 38 §:ssä tarkoitetulla tavalla ihmiskaupan uhriksi.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on suosituksessa 7 ehdottanut, että ihmiskaupan uhrien auttamisen ja rikosprosessin kytköstä heikennettäisiin. Yhdenvertaisuusvaltuutettu ei ole kertomuksessaan ottanut kantaa siihen, miten kytköstä tulisi heikentää ja liittyykö kytkös erityisesti vastaanottolain pykäliin vai niiden tulkintaan.

Sisäministeriö
Rajavartiolaitoksen esikunta
PL 3 (Vilhonvuorenkatu 6), 00131 HELSINKI
Puhelin 0295 421 000, Faksi 0295 411 500
www.raja.fi

Inrikesministeriet
Staben för gränsbevakningsväsendet
PB 3 (Vilhelmsbergsgatan 6), 00131 HELSINGFORS
Telefon 0295 421 000, Fax 0295 411 500
www.raja.fi

Ministry of the Interior
Headquarters of the Finnish Border Guard
PO Box 3 (Vilhonvuorenkatu 6), FI-00131 HELSINKI
Phone +358 (0)295 421 000, Fax +358 (0)295 411 500
www.raja.fi

Sisäministeriö
Rajavartio-osasto
Ylitarkastaja Jenny Kaarnasaari

23.10.2018

Rajavartiolaitos katsoo, että yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa esille nostetut seikat liittyvät ennemminkin säännösten soveltamiseen kuin säännöksistä ilmenevään kytkökseen rikosprosessin ja auttamisjärjestelmään ottamisen välillä.

Rajavartiolaitos toteaa, että esitutkintaviranomaisen, syyttäjän tai tuomioistuimen näkemys (epäillystä) rikoksesta ei tulisi sitoa auttamisjärjestelmään ottamisesta päättävää tahoa eli Joutsenon vastaanottokeskusta siitä, otetaanko tai pysyykö henkilö auttamisjärjestelmän piirissä. Päätöstä tehtäessä merkitystä tulisi olla ainoastaan sillä, että on olemassa riittävä selvitys siitä, että henkilö on ollut ihmiskaupan uhri.

Ihmiskaupan vastaisen toiminnan koulutus on keskeinen osa Raja- ja merivartiokoululla annettavaa rajavartiomiesten koulutusta. Rajatarkastus- ja rikostorjuntahenkilöstölle järjestetään myös työpaikkakoulutusta. Rajanylityspaikoilla on käytössä Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) laatimat ohjeistukset, indikaattorit ja profiilit. Lisäksi Rajavartiolaitoksen henkilökuntaa on koulutettu Frontexin ja Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL) järjestämillä kursseilla, jotta sisäinen koulutus ihmiskaupan tunnistamiseksi olisi mahdollisimman laadukasta.

Rajavartiolaitos osallistuu aktiivisesti IHME- hankkeeseen, jossa tarkoituksena on edistää ihmiskaupan vastaisen työn toimintamahdollisuuksia Suomessa. Rajavartiolaitoksen osalta hankkeen erityisenä tavoitteena on laajentaa virkamiesten tietämystä ihmiskauppailmiöön liittyvistä erityispiirteistä, lisätä virkamiesten tietoja ihmiskaupan uhrien oikeuksista, auttamisjärjestelmän toiminnasta ja varmistaa se, että virkamiehet osaavat ohjata ihmiskaupan uhrin avun piiriin. Samalla on tarkoitus vahvistaa rajavalvontaviranomaisten kykyä tutkia ihmiskaupparikoksia.

Rajavartiolaitos tekee kansainvälistä yhteistyötä ihmiskaupan torjunnan edistämiseksi muun muassa Frontexin ja Europolin kanssa. Rajavartiolaitos tekee myös laaja-alaisesti yhteistyötä eri kansalaisjärjestöjen kanssa ihmiskaupan uhrien auttamiseksi.

Sisäministeriö
Rajavartiolaitoksen esikunta
PL 3 (Vilhonvuorenkatu 6), 00131 HELSINKI
Puhelin 0295 421 000, Faksi 0295 411 500
www.raja.fi

Inrikesministeriet
Staben för gränsbevakningsväsendet
PB 3 (Vilhelmsbergsgatan 6), 00131 HELSINGFORS
Telefon 0295 421 000, Fax 0295 411 500
www.raja.fi

Ministry of the Interior
Headquarters of the Finnish Border Guard
PO Box 3 (Vilhonvuorenkatu 6), FI-00131 HELSINKI
Phone +358 (0)295 421 000, Fax +358 (0)295 411 500
www.raja.fi